

Viljandi valla mälumäng

14.04.2015

IV voor Saarepeedi rahvamajas

1. osa

1. Kirjandus (Kai Oidermaa)

Ta sündis 22. jaanuaril 1941 Tartus mitme rahvuse, kultuuri ja keele kandjana. Isa poolt on ta juudi-poola-tatari, ema poolt mulgi-võru päritolu. Ta on rahvusvaheliselt tunnustatuim ning enim võõrkeeltesse tõlgitud elusolev kirjanik Eestis. Tema sulest on ilmunud üle 40 raamatu, nende seas nii romaane, eluloolist proosat, luuletusi, esseistikat, näidendeid, kui lasteraamatuid. Kirjaniku teoseid on tõlgitud inglise, rootsi, soome, prantsuse, heebrea, ungari, läti, leedu, islandi, taani, tšehhi jt keeltesse. Kõigepealt sai ta tuntuks luuletajana. Tema esimene luulekogu „Jäljed allikal” ilmus 1965. aastal noorte autorite kassetis. Loomingu suurteks mõjutajateks on olnud idamaine filosoofia, antiikkultuur, religioon ja mütoloogia. Aastatega on kirjaniku metafoorirohke ja vormiliste piirideta luule muutunud voolavast minimalistlikumaks. **Kellest on jutt?**

Vastus

Jaan Kaplinski

2. Ajalugu (Marju Must)

Noormees pildil mängis tähtsat rolli Teises Maailmasõjas. Lisaks oma põhiametile, mille tõttu teda kõige rohkem teatakse, oli ta ka kirjanik, ajaloolane ja artist. Talle on omistatud ka kirjanduse Nobeli preemia. **Kes on pildil?**

Vastus

Winston Churchill, Suurbritannia peaminister aastatel 1940-1945 ja 1951 -1955.

3. Ettevõtlus, majandus (Marko Vilu)

Maailma ühe suurima autotootja logo koosneb kolmest ovaalist. **Millise autotootja?**

Vastus

TOYOTA

4. Loodus, geograafia (Kristjan Taidur)

Fotol on näha ühe Eestis vähelevinud looma tegevusjäljed. Ta on tuletiku jämedusel oksakesel (kaseistik) koore ära söönud, jättes oksakese ise terveks! Vigastatud puud üldjuhul kuivavad ära. Viimastel aastakümnetel on Eestis haruldaseks jäänud. Pärit on ta P.-Ameerikast, Eestisse toodi neid „elukaid“ esmakordselt sisse 1947.a. Pidi olema maitsev liha ja hinnaline karusnahk. Võib tekitada suurt majanduslikku kahju maapiirkondades ja levitab haigusi. Väga hea ujuja. **Mis loomaga tegu?**

Vastus

Piisamrott ehk ondatra

5. Kultuur (Marju Must)

Tuntud eesti näitleja, teatri- ja filmilavastaja Elmo Nüganen lõpetas aastal 1982 Tallinna 4. Tehnikakooli. **Mis eriala?**

- Rätsep
- Kinomehhaanik
- Kokk
- Tisler

Vastus

Rätsepa eriala

6. Kes on kes? (Sirje Põder)

Kes on pildil olevad daamid?

Vastus

Kristiina Alliksaar, Kristiina Ojuland, Kristina Šmigun-Vähi

7. Sise- ja välispoliitika (Kristjan Taidur)

Diana Ingerainen on Eesti Perearstide Seltsi president (juhatuse esimees). Ta on olnud ka Tallinna abilinnapea. **Kuidas on ta seotud endise Saarepeedi vallaga?**

Vastus

Lõpetas Jakobsoni kooli (tollane Viljandi I Kk), elas kooli lõpuni Karulas. Ta on Saarepeedi endise vallavanema Ando Eensalu tütar.

8. Muusika (Marko Vilu)

Projekt "Laula mu laulu" on toonud ilusaid tõlgendusi
olemasolevatele hittidele. **Kes laulab? Kelle lugu?**

Vastus

Laulab Ott Lepland, Inese(Eda-Ines Etti) lugu "Iseendale."

9. Sport (Sirje Põder)

1908. aasta olümpiamängud Londonis olid kõige pikemad olümpiamängud läbi ajaloo. Kavas oli nii palju võistlusi, et need kestsid kokku ... päeva. **Täitke lünk.**

Vastus

Mängud algasid aprillis ja lõppesid oktoobris. Kestsid kokku 187 päeva.

10. Eestlased laias maailmas (Kai Oidermaa)

Viimase viie aastaga moemaailma tippu tõusnud disainer Oskar Metsavaht on 1925. aastal Brasiiliasse rännanud Oskar Metsavahi pojapoeg. Tema brändi eristab teistest tuntud maailmabrändidest roheline mõtlemine. **Millise pealtnäha disainikauge eriala on lõpetanud ülikoolis Oskar Metsavaht?**

Vastus

Spordiarsti eriala

11. Viljandi vald (Kristjan Taidur)

Vanal heal „nõuka-ajal” tegutses Saarepeedi-mail „Lembitu” kolhoos. Huvitaval kombel oli veel üks täpselt samanimeline kolhoos olemas ka veel mujal Eestis. Veel huvitavam- kolhooside üldpind oli ka umbes sama (8600 ha). Ka asukoha (külanõukogu) nimi sarnanes Saarepeedi nimega (Saare külanõukogu või praegune vald). **Millises maakonnas (tollases rajoonis) asus see teine „Lembitu” kolhoos?**

Vastus

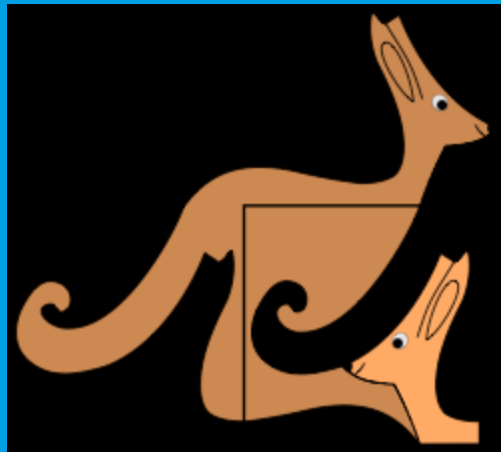
Jõgeva

12. Varia (Sirje Põder)

Selle rahvusvahelise võistluse idee sündis 1978. aastal Austraalias. Võistlusel on aborigeenikeelne nimi, mis eesti keelde tõlgituna tähendab „Ei saa aru”. Võistlus toimub aastast 1994 alati märtsi lõpus- aprilli algul. Sel aastal oli osalejaid maailmas umbes 70 miljonit , 69 riigist. Arvestust peetakse riigiti. Eesti osaleb võistlusel aastast 1996. Sellel aastal 26. märtsil oli üle Eesti võistlustules rohkem kui 21 000 osalejat. **Mis nime kannab võistlus ja mis alal seda peetakse?**

Vastus

Kooliõpilaste matemaatikavõistlus “Känguru” (“Kangaroo”)

2. osa

13. Kirjandus (Kai Oidermaa)

**Kellele kuulub katkend tema
ühest kuulsamatest
luuletustest?**

Kas siis meie maa keel,
Mis kui tassa oiake
Omma illo ei tundes
‘Einama läbbi,
sinnise Taeva kullases tulles
Rahhoga on jooksemas;
Egga torreda ‘eälega,
Omma rammo ei tundes
Taeva mürristamisega
Kui merri on üüdmas

Vastus

Luuletuse autor on Kristjan Jaak Peterson

14. Ajalugu (Marju Must)

Roomlastelt pärineb mitmeid suudlemisega seotud traditsioone, mis on kestnud praeguseni. **Mida tol ajal kinnitas suudlus abielutseremoonia lõpus?**

Vastus

Kuna Vana-Roomas loeti abielu tehinguks/lepinguks, siis suudlus abielutseremoonia lõpus kinnitas abielu kui tehingu ametlikkust. Võrdne tänapäeva mõistes allkirjaga.

15. Ettevõtlus, majandus (Marko Vilu)

Millised on nii külvipinnalt kui kogusaagilt 3 maailma enim levinud teravilja?

Vastus

Riis, nisu, mais

16. Loodus, geograafia (Kristjan Taidur)

Saarepeedit on mainitud esmakordselt kirjalikes allikates 1583.a. **Mis nime kandis praegune Saarepeedi küla tol ajal?** Saarepeedi on palju hilisem nimi, tuleneb Saare-Peedi talu nimest. NB! Ärge pakkuge Naanu't või midagi sellist- see oli küll juba 13.sajandil siinse paiga ja siin kõrval asuva linnamäe nimi.

Vastus

Oiawa

17. Kultuur (Marju Must)

Pildil oleva ERM'i kogusse kuuluva seadeldise toimimiseks oli tarvis selle peale asetada raskus, nt kivi. Seadet kasutatakse aeg-ajalt kodudes ka tänapäeval, ent on omandanud hoopis teise ja tuttavamama kuju. Mis see on?

Vastus

Hiirelõks

18. Kes on kes? (Sirje Põder)

Kes on pildil?

Vastus

Lembit Ulfsak („Tuisu Taavi seitse päeva” 1970)

19. Sise- ja välispoliitika (Kristjan Taidur)

8.mail 1990.a. võttis Eesti NSV Ülemnõukogu vastu ühe seaduse, mis on Eesti ajaloo jaoks lausa fundamentaalne.

Mis selle seadusega sätestati (tegemist on väga üldise „asjaga”)?

Vastus

ENSV ÜN seadus”Eesti sümboolikast”. Tunnistati kehtetuks alates 9.maist nimetus ENSV ja taaskehtestati nimetus Eesti Vabariik. Sellega kaasnesid lipu ja vapi muutused ning rida teisi toiminguid, mis kaasnevad sümboolikaga.

20. Muusika (Marko Vilu)

See andekas viiuldaja on ka väga hea suusataja. Ta võttis võistlejana osa ka viimasest taliolümpiaast. **Nimetage see kuulus viiuldaja.**

Vastus

Vanessa Mae

Esitas: J.S. Bach "Toccata and Fugue in D minor"

21. Sport (Sirje Põder)

Statistikaameti ajakasutuse uuringu andmetel tegeleb Eestis vabal ajal spordiga ligi 425 000 inimest, ... % meestest ja 31% naistest. **Mitu % Eesti meestest tegeleb tervisespordiga?**

Vastus

41%

22. Eestlased laias maailmas (Kai Oidermaa)

Steve Jürventson valiti 2003.a. ajakirja Fortune Magazine 'i poolt seitsmendale kohale 40 kõige enam sellel sajandil maailma mõjutanud alla 40-aastase isiku nimistus. Ta on sündinud 1967.a. eesti pagulasperekonnas Arizonas, lõpetanud rekordilise 2,5 aastaga Stanfordi Ülikooli. Praegu on ta investorfirma Jürvetson DFJ tegevdirektor. Teda on nimetatud üheks julgeimaks riskiinvestoriks maailmas. Peaminister Taavi Rõivas andis Californias Draperi Ülikoolis ärifoorumil Steve Jürvetsonile pidulikult üle e-residendi digitaalse isikutunnistuse tunnustamaks panustamist Eesti e-majandusse. Üks tema esimesi investeeringuid oli aga üks praeguseks laialt levinud interneti suhtluskeskkond, mida keegi enne teda ei osanud hinnata. **Millisest suhtluskeskkonnast on küsimus?**

Vastus

Hotmail

23. Viljandi vald (Kristjan Taidur)

1,5 km Viljandi linna piirist mööda Vana-Põltsamaa maanteed asub Oru talu, mis teatud asjaoludel on Eesti kultuuri- ja majanduslukku läinud. Talu asub endise Väikemõisa lastekodu lähedal endises Saarepeedi vallas. Oru talust on sirgunud üks kunagine tuntud tegelane (1955-2011). **Kes?**

Vastus

Moe- ja ärinaine ning seltskonnategelane Enelin Meiusi

24. Varia (Sirje Põder)

Nii siin Saarepeedi lähedal sündinud Hermann Jaaksoni (1891-1964) kui ka Tarvastu kandi mehe Jaan Depmani (1885-1970) elulugudest võib leida tiitli - esimene eesti soost

Kummaski kohas just nii arvataksegi, et nende mees oli ikka see esimene ja mõlemas paigas korraldatakse omakandi mehe nimelist mälestusvõistlust. Saarepeedil on võistlus toimunud 18 korda, Tarvastus 20 korda. **Mis alal töötasid Jaakson ja Depman?**

Vastus

Matemaatika Professorid (Depman 1925 Leningradi Ülikoolis,
Jaakson 1926 Tartu Ülikoolis)

Lisaküsimus (Piia Mänd):

Kust maailma piirkonnast pärinevad tõendid, et seal alustati esimesena suhkru valmistamist?

Vastus

India.

Suhkrut on toodetud Indias juba antiikajal, umbes 3000 eKr.

Täname mängimast!

Järgmine mäng on 14. oktoobril Tănassilma rahvamajas ja
kogu mäng lõpeb 11. novembril Viiratsi rahvamajas.